

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»

ЛЕЩУК ГАЛИНА ВАСИЛІВНА

УДК 332.1:330.332

**ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ
ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ**

Спеціальність 08.00.05 – розвиток продуктивних сил
і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Івано-Франківськ –2018

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ.

Науковий консультант доктор економічних наук, професор
Благун Іван Семенович,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(м. Івано-Франківськ)
Міністерства освіти і науки України,
декан економічного факультету,
професор кафедри економічної кібернетики.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
Заблодська Інна Володимирівна,
Інститут економіко-правових досліджень
НАН України (м. Київ),
завідуюча відділом проблем
міжрегіонального співробітництва;

доктор економічних наук, професор,
Ахромкін Євген Михайлович,
Житомирський державний технологічний університет
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри економічної безпеки, публічного
управління та адміністрування;

доктор економічних наук, професор
Карлова Олена Анатоліївна,
Українська інженерно-педагогічна академія
(м. Харків) Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри менеджменту.

Захист відбудеться «27» вересня 2018 року о 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 20.051.12 ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» Міністерства освіти і науки України за адресою: 76025, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 79, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» Міністерства освіти і науки України за адресою: 76025, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 79.

Автореферат розісланий « » _____ 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Никифорчин

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток інфраструктури регіонів України є одним з найважливіших пріоритетів модернізації сучасної економіки, оскільки завдяки інфраструктурі формуються засади ефективної реалізації економічних процесів та зв'язків між суб'єктами господарювання. Інфраструктура завжди мала стратегічне значення не тільки для регіонів, але і для держави в цілому, забезпечуючи при цьому відтворювальний процес в усіх сферах життєдіяльності суспільства та створюючи передумови та підґрунтя для розвитку економічної діяльності спрямовану на доцільну трансформацію навколишнього середовища регіонів. Розвиток інфраструктури регіонів країни сьогодні має і міжнародне значення через сучасність процесів глобалізації та євроінтеграції.

На розвиток сучасної інфраструктури регіонів України впливають багато чинників, серед яких соціально-економічні та екологічні, глобальні та політичні процеси, проте фундаментом розвитку інфраструктури регіонів України залишаються інвестиції, які за своєю природою можуть мати різне спрямування та залучення. Проте несистемне і непостійне фінансування розвитку інфраструктури регіонів, не сучасне інституційне забезпечення регіональної інвестиційної політики та недосконалість інструментів розкриття інфраструктурного потенціалу регіонів, коливання обсягів та швидкості залучення інвестицій зумовлюють необхідність актуалізації теоретико-методологічних засад та практичного інструментарію щодо інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону.

Актуальність даної проблематики та динамічні зміни інвестиційних передумов розвитку інфраструктури регіону потребують постійних досліджень теоретичних та прикладних засад інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону, що обумовило вибір теми, мети, завдання, логіку, напрями дослідження та структуру дисертаційної роботи.

Дослідженням проблем соціально-економічного розвитку регіонів та особливостей формування й інфраструктури регіонів приділено значну увагу вітчизняних і закордонних учених-економістів: Є.Ахромкін, В. Андерсон, І. Благун, І. Бузько, І. Вахович, М. Жук, І. Заблодська, О. Карлова, В. Куйбіда, Л. Кутідзе, Т. Лакхманан, Д. Лі, Т. Логутова, В. Льюїс, М. Маниліч, Д. Норт, Р. Нурксе, А. Самуельсон, І. Сало, Д. Солоха, Д. Стеченко, К. Фісун, Є. Чернявська, І. Школа й ін. Сучасні дослідження інвестиційного розвитку регіону висвітлені у працях: О. Амоші, Ю. Бажала, І. Балабанова, І. Бланка, Є. Бойка, Н. Внукової, З. Варналія, Н. Вавдіюк, В. Гейця, З. Герасимчук, М. Долішнього, С. Захаріна, Е. Забарна, В. Ковальова, А. Мельник, М. Мельник, Г. Румянцевої, М. Хвесика, А. Чухна та ін.

Віддаючи належне науковій та практичній значущості праць науковців різних напрямів та шкіл, слід зазначити, що, незважаючи на існуючі теоретичні надбання та практичний досвід з вирішення проблем соціально-економічного розвитку регіонів та особливостей формування й функціонування їхньої інфраструктури, залишається низка питань, пов'язаних з розробленням теоретико-прикладних засад інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до планів науково-дослідних робіт Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» Міністерства освіти і науки України. В рамках виконання тем «Моделювання процесів управління в соціально-економічних системах» (номер державної реєстрації 0113U005083) автором виявлено тенденції соціально-економічного розвитку інфраструктури регіонів та удосконалено підхід до імітаційного моделювання інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів в контексті їхнього соціально-економічного розвитку; теми «Розробка організаційно-економічного механізму удосконалення виробничо-господарських структур регіону» (номер державної реєстрації 0111U000875) автором узагальнено інструменти (стимули) інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону шляхом їх систематизації за результатами чого виокремлено кластерні структури та розроблено партиципаторну модель розвитку інвестиційної інфраструктури регіону.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розроблення теоретико-методологічних засад та практичного інструментарію щодо інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону.

Для досягнення поставленої мети дослідження в роботі поставлено такі завдання:

досліджено теоретичні положення розвитку інвестиційної інфраструктури регіону;

визначено умови розвитку інвестиційної інфраструктури регіонів;

запропоновано концептуалізацію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів;

виявлено тенденції розвитку інфраструктури регіонів, як передумови формування їхнього інвестиційного забезпечення;

узагальнено інструментарій інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону;

сформовано підхід до використання контролінгу як інструменту інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону;

сформовано методичне забезпечення оцінки ризиків та ефективності інвестиційних проєктів щодо розвитку інфраструктури регіонів;

розвинуто підхід до мінімізації ризиків інвестиційних проєктів задля розвитку інфраструктури регіону;

сформовано підхід до ідентифікації синергетичного ефекту інвестиційних проєктів задля розвитку інфраструктури регіонів;

визначено послідовність побудови когнітивної карти інвестиційної привабливості регіонів;

удосконалено підхід до імітаційного моделювання інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів;

розроблено партиципаторну модель розвитку інвестиційної інфраструктури регіону;

уточнено змістовне наповнення регіональної інвестиційної політики в контексті розвитку інфраструктури регіону.

Об'єктом дослідження є процес інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та прикладні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону.

Методологія і методи дослідження. Методологічною основою роботи є сукупність способів і принципів наукового пізнання, фундаментальні положення економічної теорії, регіональної економіки, інвестування, імітаційного моделювання, економічного аналізу, наукові праці вітчизняних і зарубіжних науковців у сфері інвестиційного забезпечення розвитку регіонів та інфраструктури, регіонального відтворення.

Правове поле дослідження склали чинні законодавчі й нормативно-правові документи, Закони України, Постанови Верховної Ради України, Постанови Кабінету Міністрів України щодо регулювання інвестиційного забезпечення розвитку регіонів та інфраструктури. Інформаційною базою дослідження є статистичні дані Державної служби статистики України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, матеріали періодичних видань та засобів масової інформації, ресурси мережі Інтернет, результати досліджень автора.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: *монографічного та системного аналізу* – для дослідження теоретичних основ розвитку інвестиційної інфраструктури регіону; *динамічного, компаративного та статистичного аналізу* – для аналізу умов розвитку інвестиційної інфраструктури регіонів; *гіпотетико-дедуктивний метод* – для визначення концептуального аспекту інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів; *динамічних рядів, візуалізації, метод порівняння* – для проведення аналізу тенденцій розвитку інфраструктури регіонів, як передумови формування їхнього інвестиційного забезпечення; *теорія логіки і кластерного аналізу* – для узагальнення інструментарію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону; *абстрактно-логічний метод і метод класифікації* – для формування підходу до використання контролінгу як інструменту інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону; *симуляційного і ймовірнісно-статистичного аналізу, метод Монте Карло, аналізу чутливості показників ефективності інвестиційних проектів* – для формування методичного забезпечення оцінки ризиків та ефективності інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів; *критерій мінімаксу, матричний* – для ідентифікації ризиків інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіону; *економічного аналізу, синтезу, графічний метод* – для ідентифікації синергетичного ефекту інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктурного комплексу регіонів; *когнітивного моделювання, картографічний* – для побудови когнітивної карти інвестиційної привабливості регіонів; *імітаційного моделювання, парної кореляції* – для моделювання інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів; *логічного узагальнення* – для розробки партиципаторної моделі розвитку інвестиційної інфраструктури регіону; *контент-аналізу, рейтингування* – для уточнення змістовного наповнення регіональної інвестиційної політики в контексті розвитку інфраструктури регіону.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у формуванні теоретико-методологічного підґрунтя та практичного інструментарію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів на основі його концептуалізації та імітаційного моделювання на засадах партиципаторності.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у наступному:

вперше:

запропоновано концептуалізацію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів в основу якої покладено ідею гармонізації розробленого концепту та концептуального підходу щодо його формування, який передбачає проведення п'ятиетапного дослідження у відповідності до висунутих логічно-пов'язаних гіпотез, що дозволило сформувати поле конструктів у складі партиципаторної моделі розвитку інвестиційної інфраструктури регіону, управлінського супроводу розвитку інфраструктури регіону в контексті регіональної інвестиційної політики та індексу інвестиційної привабливості регіону, емпірична аплікація яких створює підґрунття для розбудови інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів;

розроблено партиципаторну модель (public value) розвитку інвестиційної інфраструктури регіону, яка враховує багатоаспектність відносин та узгодженість інтересів інститутів регіону: регіональних органів влади, підприємців, інвесторів, громадських організацій і зацікавлених груп, що сприяє економічному розвитку регіонів та підвищенню їхнього індексу інвестиційної привабливості;

удосконалено:

методичне забезпечення оцінки ризиків та ефективності інвестиційних проектів з розвитку інфраструктури регіонів шляхом контраверсійного об'єднання методів симуляційного аналізу Монте Карло, ймовірно-статистичного оцінювання ризиків і аналізу чутливості показників ефективності інвестиційних проектів, що дозволить обґрунтовувати інвестиційні рішення, зменшувати ймовірність погіршення фінансового стану потенційного інвестора та покращувати співвідношення між рівнем ризику й очікуваною дохідністю з реалізації інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів;

підхід до мінімізації ризиків інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіону шляхом використання критерію максимуму для оцінки ефективності інвестиційних проектів в матричній інтерпретації (матриця показників ефективності інвестиційних проектів), що дозволить оперативно визначати найменшу серед найбільших втрат, котрі ймовірно можуть виникнути при реалізації інвестиційного проекту задля розвитку інфраструктури регіонів при екстремально не вигідній конфігурації екзогенних та ендогенних чинників, обтяжених ризиком;

підхід до імітаційного моделювання інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів шляхом побудови та апробації імітаційної моделі, яку сформовано на основі показників інвестиційного забезпечення ($KINV_t$, $FINV_t$, GDP_t , $PROM_t$, EMP_t , EX_t , BUD_t , TOV_t , REV_t) та матриць з коефіцієнтами парної кореляції між досліджуваними показниками, які доцільно використовувати задля

прогнозування тенденцій розвитку інвестиційної діяльності регіонів, а також її впливу на соціально-економічний стан регіону;

дістали подальшого розвитку:

теоретичні положення розвитку інвестиційної інфраструктури регіону шляхом узагальнення наукових підходів до трактування сутності понять «інфраструктура» і «інфраструктура регіону» та виокремлення такого виду інфраструктури як інвестиційна інфраструктура регіону, під якою запропоновано вважати систему спеціалізованих інститутів основного, допоміжного й організаційно-технічного призначення та їх територіально організованих мереж, які функціонують для консолідації інвестицій регіону, оптимального використання його інвестиційного потенціалу й взаємоузгодження інтересів усіх учасників інвестиційного процесу, що в цілому дає можливість поглибити термінологічний апарат регіональної економіки;

визначення умов розвитку інвестиційної інфраструктури регіонів на основі аналізу динаміки надходжень обсягів інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності, кон'юнктури інвестиційного ринку та особливостей венчурного підприємництва в Україні, це дозволило довести, що сучасна кон'юнктура інвестиційного ринку України знаходиться у фазі зростання, яка свідчить про необхідність актуалізації інструментарію регіональної інвестиційної політики;

підхід до вияву тенденцій у розвитку інфраструктури регіонів, як передумови формування його інвестиційного забезпечення шляхом визначення та аналізу комплементарних показників, динаміки розвитку транспортної, інформаційної, інженерно-технічної, екологічної, рекреаційної, освітньої, медичної, культурної й соціальної інфраструктури, що дало змогу встановити видовий та загальний рівень розвитку інфраструктури регіонів та прийти до висновку про необхідність активної мобілізації інвестиційних ресурсів у економіку досліджуваних регіонів країни;

узагальнення інструментів (стимулів) інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону шляхом їх систематизації за результатами чого виокремлено кластерні структури – як сучасний інструмент інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону та континууму залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіону з урахуванням вимог інвестиційної безпеки суб'єктів господарювання;

підхід до використання контролінгу як інструменту інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону на основі узагальнення його видів, класифікації тематичних інструментів, визначення його функцій, що дає змогу сформулювати процедуру його проведення, яка містить чотири етапи (інвестиційне планування, інвестиційний аналіз, інвестиційний моніторинг та інвестиційний контроль) та передбачає проведення інвестиційного моніторингу за напрямками: інвестиційний розвиток і розвиток інфраструктури;

підхід до ідентифікації синергетичного ефекту інвестиційних проектів, який передбачає, що позитивний/негативний синергетичний ефект виникає на всіх етапах реалізації інвестиційних проектів (передінвестиційній, інвестиційній і

експлуатаційній), що дозволить сформувати ефективну інвестиційну політику регіонів через реалізацію спільних інвестиційних проектів;

побудова когнітивної карти - координат (x, y, z) інвестиційної привабливості регіонів на основі використання базисних показників, цільових чинників і чинників – індикаторів інвестиційної привабливості регіону, виявлення зв'язків між ними, що дозволяє ідентифікувати позитивні/негативні тенденції інвестиційних процесів в регіоні;

уточнено змістовне наповнення регіональної інвестиційної політики регіону шляхом інкорпорування управлінського супроводу розвитку інфраструктури регіонів в контекст регіональної інвестиційної політики, яка потребує створення дієвої тринітарної системи управління (державне управління, громадське регулювання та ринкове саморегулювання), що дозволяє мінімізувати просторові асиметрії в інвестиційному забезпеченні розвитку інфраструктури регіонів.

Практичне значення одержаних результатів. Одержані результати та практичні рекомендації становлять методичну основу розвитку інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону. До результатів, що мають найбільше практичне значення, належать: технологія формування кластерних структур в контексті інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону, методичне забезпечення оцінки ризиків та ефективності інвестиційних проектів з розвитку інфраструктури регіонів; підхід до ідентифікації синергетичного ефекту від реалізації інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів, побудови когнітивної карти-координат інвестиційної привабливості регіонів, підхід до імітаційного моделювання інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів.

Результати наукових досліджень були використані в роботі Департаменту економічного розвитку, промисловості та інфраструктури Івано-Франківської обласної державної адміністрації (довідка № 03.1-16/237 від 20.02.2018р.) при прогнозуванні майбутнього розвитку економічної системи Івано-Франківської області з врахуванням інвестиційних процесів регіону та їх взаємозв'язків з показниками соціально-економічного розвитку; Департаменту економічної політики Львівської обласної державної адміністрації (довідка № 1-12-371 від 12.02.2018р.) при розробленні Стратегії регіонального розвитку Львівської області на період до 2020 р.; Державної інноваційної фінансово-кредитної установи Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (довідка № 11-81/18 від 27.02.2018р.) при аналізі інвестиційних процесів в регіонах України та прогнозуванні майбутнього розвитку економічної системи регіонів з врахуванням їх інвестиційного потенціалу.

Основні положення дисертаційної роботи впроваджено в навчальний процес ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» при викладанні курсів «Аналіз фондових ринків та інвестиційних проектів», «Управління інвестиційно-інноваційними проектами» та «Регіональна економіка і місцеве самоврядування» (довідка №01-15/03/275 від 21.02.2018р.); Прикарпатського інституту імені Михайла Грушевського Міжрегіональної Академії управління персоналом при викладанні курсів «Регіональна економіка», «Основи

інвестиційного менеджменту», «Оптимізаційні методи та моделі», «Економіко-математичні методи та моделі» (довідка №14/94 від 05.12. 2017р.).

Особистий внесок здобувача полягає у формуванні теоретико-методологічних основ та практичного інструментарію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів. Дисертаційна робота є завершеною самостійно виконаною науковою працею, у якій всі положення і пропозиції, винесені на захист, розроблені автором особисто. Внесок автора в роботи, виконані у співавторстві, відображено в переліку опублікованих праць за темою дисертації. В даній роботі не використовувались матеріали та висновки кандидатської дисертації автора.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та практичні результати дисертаційної роботи оприлюднено на 21 міжнародних науково-практичних конференціях: «Пріоритети нової економіки знань в XXI сторіччі» (м. Дніпропетровськ, 26-27 грудня 2012 р.); «Сталий розвиток підприємств, регіонів, країн» (м. Дніпропетровськ, 5-7 листопада 2012 р.); «Формування ефективних механізмів господарювання в умовах сучасної економіки: теорія і практика» (м. Запоріжжя, 22-23 листопада 2012 р.); «Економіка – менеджмент – освіта: проблеми та перспективи взаємодії» (м. Дрогобич, 4-6 жовтня 2012 р.); «Шляхи підвищення економічної ефективності в умовах реформ: досвід розвинутих та перехідних економік» (м. Чернігів, 12 квітня 2013 р.); «Наукове забезпечення процесів реформування соціально – економічних відносин в умовах глобалізації» (м. Сімферополь, 24-26 квітня 2013 р.); «Інновації і трансфер технологій: від ідеї до прибутку» (м. Дніпропетровськ, 24-26 квітня 2013 р.); «Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю» (м. Черкаси, 15-16 травня 2013 р.); «Соціально-економічні аспекти реструктуризації регіональної економіки» (м. Вінниця, 6-7 лютого 2014 р.); «Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України» (м. Ужгород, 7 березня 2014 р.); «Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин» (м. Умань, 24-25 квітня 2014 р.); «Економічні та соціальні інновації як фактор розвитку економіки» (м. Луцьк, 29-30 травня 2014 р.); «Транснаціоналізація економічних систем: тенденції та перспективи розвитку» (м. Миколаїв, 18 квітня 2014 р.); «Економіка в контексті інноваційного розвитку: стан та перспективи» (м. Ужгород, 12-13 лютого 2016 р.); «Економічний потенціал країни: наукові підходи та практика реалізації» (м. Одеса, 26-27 лютого 2016 р.); «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (м. Тернопіль, 24-25 березня 2016 р.); «Стратегія економічного розвитку України: теоретичні засади та механізми реалізації» (м. Ніжин, 14-15 квітня 2016 р.); «Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин» (м. Умань, 25-26 травня 2017 р.); «Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації» (м. Хмельницький, 22-23 вересня 2017 р.); «Стратегічні орієнтири розвитку економіки України» (м. Одеса, 6-7 жовтня 2017 р.); «Реалізація політики модернізації економіки в умовах державно-приватного партнерства» (м. Запоріжжя, 3 листопада 2017 р.).

Публікації. Основні положення дисертації опубліковано в 48 наукових працях, зокрема: 1 одноосібна монографія; 26 наукові статті, з них – 11 у наукових фахових виданнях України, 15 статей у виданнях іноземних держав та у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз; 21 публікацій за матеріалами конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 43,33 ум. друк. арк., особисто здобувачу належить 36,22 ум. друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, викладених на 403 сторінках друкованого тексту. Матеріали дисертації містять 17 таблиць 55 рисунків, які наведено на 32 сторінках. Список використаних джерел із 377 найменування уміщено на 45 сторінках, 5 додатків – на 38 сторінках

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, відображено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо апробації результатів дослідження.

У першому розділі – **«Теоретичні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону»** досліджено теоретичні основи та умови розвитку інвестиційної інфраструктури регіону та запропоновано концептуалізацію його інвестиційного забезпечення.

За результатами теоретичних досліджень наукових підходів до трактування сутності понять «інфраструктура» та «інфраструктура регіону» було встановлено, що вони є неоднозначними та відмінними у їх розумінні. Сучасні вітчизняні та зарубіжні вчені, конкретизуючи економічну природу інфраструктури, зокрема інфраструктури регіону, приходять до висновку, що найсуттєвішою її ознакою в умовах ринкової економіки є сприяння у створенні загальних передумов відтворювального процесу та загальних умов росту суспільного виробництва, який відбувається завдяки залученню інвестицій.

У роботі визначено системні елементи (інститути) інвестиційної інфраструктури регіону та наголошено, що інвестиційна інфраструктура регіону це система спеціалізованих інститутів основного, допоміжного й організаційно-технічного призначення та їх територіально організованих мереж, які створюються для консолідації активів регіону, оптимального використання його інвестиційного потенціалу й взаємоузгодження інтересів усіх учасників інвестиційного процесу регіону.

Актуальність удосконалення державної політики з розвитку інвестиційної інфраструктури регіону, яку обґрунтовано в роботі є передумовою формального опису процесу розвитку інвестиційної інфраструктури регіону, який містить такі послідовні кроки: дослідження економічного простору регіону, інфраструктури регіону, інвестиційної інфраструктури регіону та моделювання розвитку інвестиційної інфраструктури регіону.

Інтенсивність та якість розвитку інвестиційної інфраструктури регіону визначається умовами, які було досліджено у роботі. Проведений аналіз динаміки надходжень обсягів інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності свідчить про їх домінування у сферах: сільського господарства, промисловості, будівництва, транспорту та оптово-роздрібної торгівлі. Аналіз показників, що характеризують інвестиційні можливості банків дозволяє говорити про поступове зменшення в останні роки обсягів інвестицій з боку банківської системи. А обсяг кредитних вкладень банківської системи у капітальних інвестиціях за джерелами інвестування скоротився з 13,9 % у 2013 р. до 7,5 % у 2015 р. та 7,2 % у 2016 р. Втім визначальним чинником, який характеризує умови розвитку інвестиційної інфраструктури регіону є кон'юнктура інвестиційного ринку України.

Аналіз динаміки кон'юнктури інвестиційного ринку країни, обсягів капітальних інвестицій за джерелами фінансування довів, що сучасна кон'юнктура знаходиться на фазі зростання, а одним із пріоритетних напрямів активізації інвестиційного ринку України та диверсифікації інвестиційних ресурсів для реалізації інвестиційних проектів щодо розвитку регіональної інфраструктури є впровадження венчурного підприємництва. На основі проведеного аналізу наукових підходів щодо тлумачення сутності венчурного капіталу, джерел та форм венчурного фінансування у роботі визначено особливості венчурного підприємництва в Україні, як умови розвитку інвестиційної інфраструктури регіонів та шляхи його оптимізації.

Узагальнення результатів досліджень теоретичних засад розвитку інфраструктури регіону та умов розвитку інвестиційної інфраструктури регіонів країни стало підґрунтям для розробки концепту інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону (рис. 1).

Розроблений концепт інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону спрямований на формування регіональної інвестиційної політики, яка передбачає за рахунок залучення та використання інвестицій (у тому числі) розвиток загальної інфраструктури регіону на основі посилення його інвестиційної інфраструктури задля підвищення інвестиційної привабливості регіону через використання сучасних інструментів та методів ґрунтуючись на відповідних принципах.

Для досягнення високого рівня розвитку загальної інфраструктури регіону у роботі розроблено концептуальний підхід до формування інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів (рис. 2), який передбачає проведення п'ятиетапного дослідження у відповідності до висунутих логічно-пов'язаних гіпотез щодо взаємозалежності соціально-економічного стану регіону, розвитку його інфраструктури, інвестиційною політикою регіону. У роботі систематизовано гіпотези та цілі дослідження інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів України.

Розроблений концептуальний підхід до формування інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів було покладено в основу даного наукового дослідження за результатами якого розроблено конструктивний інструментарій для розбудови інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів.

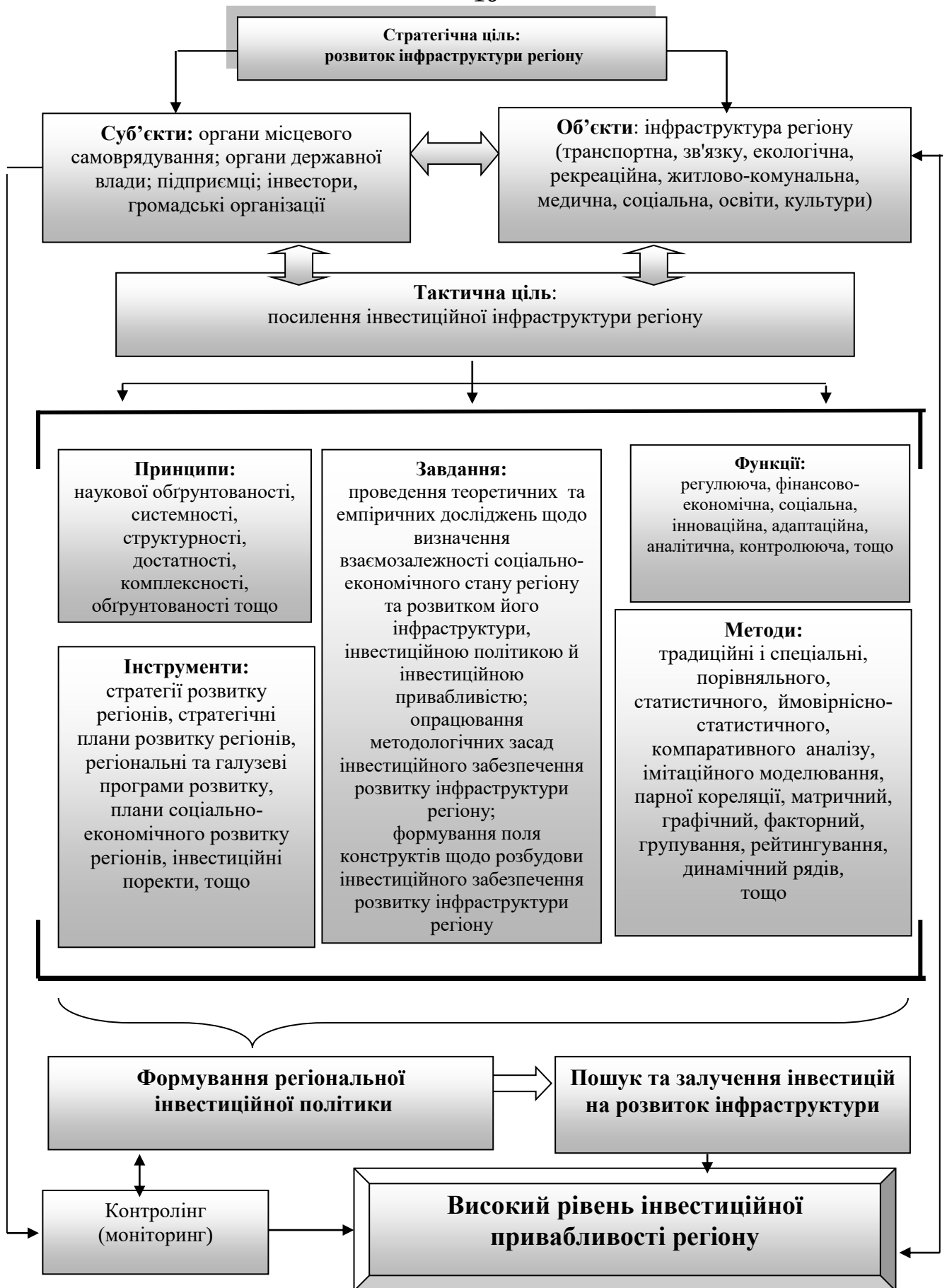

Рис.1. Концепт інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону

Рис. 2. Концептуальний підхід до формування інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону (РІР - розвиток інфраструктури регіону, ІР – інфраструктура регіону)

У другому розділі – «Інвестиційні передумови та інструменти розвитку інфраструктури регіонів України» – досліджено тенденційність розвитку інфраструктури регіонів України, інструментарій її інвестиційного забезпечення.

Для визначення тенденцій у розвитку інфраструктури регіонів у роботі за допомогою комплементарних показників було проаналізовано динаміку розвитку дев'яти видів інфраструктури Західних регіонів України: транспортної (7 показників); зв'язку (6 показників); екологічної (2 показника); рекреаційної (6 показників); житлово-комунального господарства (3 показника); освіти (10 показників); медичної (4 показника); соціального забезпечення (5 показників); культурної (6 показників). Це дозволило встановити загальний індекс та рейтинг розвитку інфраструктури Західних регіонів України, серед інших регіонів країни, який відображено на рис.3.

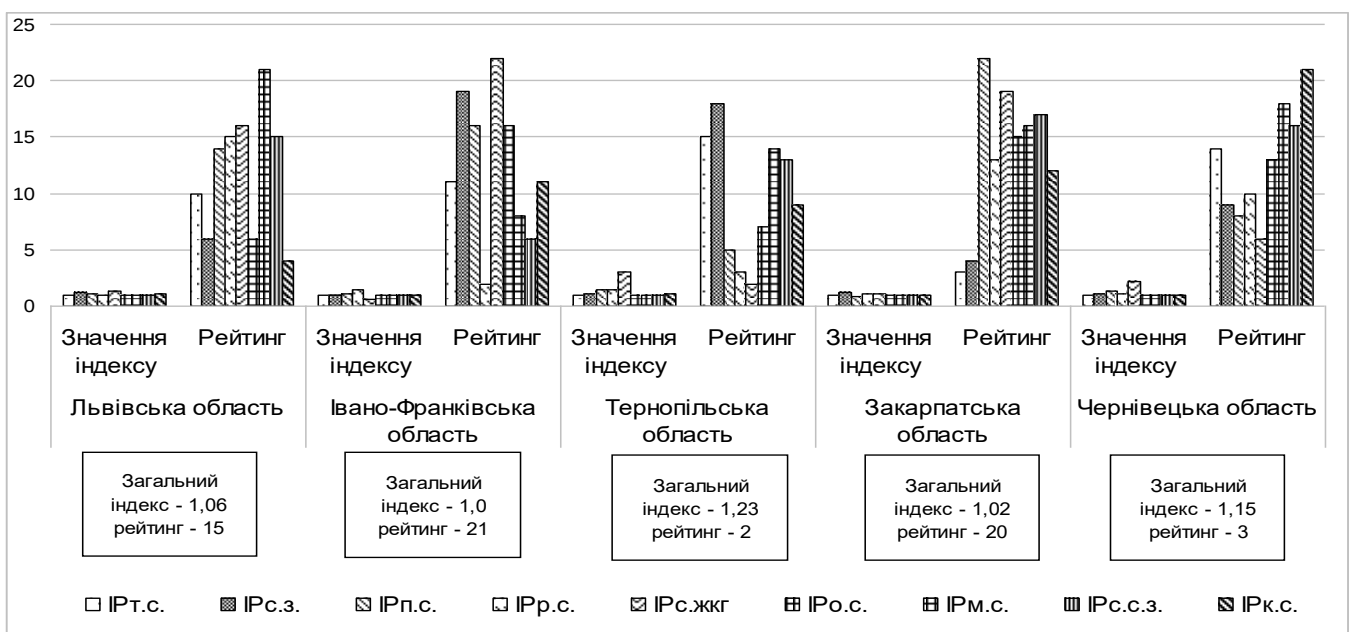

Рис. 3. Індекс та рейтинг розвитку інфраструктури Західних регіонів України у 2017 році

Встановлено, що починаючи з 2016 року відновилося позитивна тенденція із залучення інвестиційних ресурсів у більшості регіонів. Незначна активізація інвестиційної діяльності відбулася у виробників продукції більшості видів економічної діяльності завдяки державній підтримці. Пожвавлення виробничої діяльності, продовження процесів реформування економіки забезпечили прискорену динаміку збільшення обсягів капітальних інвестицій, в той же час розвиток інвестиційного забезпечення обмежувало повільне відновлення сектору кредитування. Збільшення обсягів капітальних інвестицій спостерігалось у 20 регіонах (областях): від +2,5% у Вінницькій до 1,6 раза в Одеській області. Негативна динаміка, тобто зменшення обсягів інвестицій, спостерігалася у 5 регіонах (областях): у Івано-Франківській (на 34,7%), Чернівецькій (на 14,1%), Рівненській (на 8,8%), Закарпатській (на 6,1%) та Волинській (на 2,5%) областях. У 2017 році ситуація принципово не змінилась.

Доведено, що для активізації залучення інвестицій у регіони України варто використовувати ефективні інструменти інвестиційного забезпечення, які було визначено та проаналізовано у роботі, серед яких слід виділити: систему моніторингу розвитку регіону, ефективну кредитну політику, конструктивну взаємодію місцевих органів влади з інвесторами, державні замовлення на продукцію та послуги, підвищення рівня податкової культури суб'єктів інвестиційної діяльності, механізм ефективного захисту прав банківських установ при довгостроковому інвестиційному кредитуванні, тощо. Втім у роботі виокремлено кластерні структури, як сучасний та дієвий інструмент залучення інвестицій та сформовано технологію формування кластерних структур в контексті інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону, яка включає: визначення передумов формування кластерних структур, алгоритм їх створення та методичне забезпечення.

Узагальнення інструментарію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону дозволило сформувати континуум залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіону з урахуванням вимог інвестиційної безпеки суб'єктів господарювання, оскільки в сучасних умовах нестабільності функціонування національної економіки для вітчизняних суб'єктів господарювання актуалізуються питання економічної та інвестиційної безпеки, яку можна забезпечити через використання такого інструменту як контролінг. Тому у роботі було розвинуто підхід до використання контролінгу як інструменту інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону, який включає чотири етапи (інвестиційне планування, інвестиційний аналіз, інвестиційний моніторинг та інвестиційний контроль) і який враховує класифікацію видів контролінгу суб'єктів господарювання (за часом, сферою діяльності, цілями) і класифікацію інструментів контролінгу. Сформований підхід сприятиме проведенню інвестиційного моніторингу за напрямками: інвестиційний розвиток і розвиток інфраструктури.

У третьому розділі – **«Методологічні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону»** – сформовано методичне забезпечення оцінки ризиків інвестиційних проєктів задля розвитку інфраструктури регіонів, методичний підхід до оцінки ефективності інвестиційних проєктів для розвитку інфраструктури регіонів та розроблено підхід до мінімізації ризиків інвестиційних проєктів.

Запропоновано оцінювання ризиків інвестиційних проєктів задля розвитку інфраструктури регіонів здійснювати за допомогою спеціальних економіко-математичних методів і моделей. Доведено, що найбільш доцільно використовувати метод симуляційного аналізу Монте Карло, який враховує випадкові змінні, відсутність знань або помилки інвесторів. У зв'язку з цим у роботі було сформовано процедуру використання методу Монте Карло для оцінювання ризиків інвестиційного проєкту щодо розвитку інфраструктури регіонів, яка містить п'ять етапів (формування фінансової моделі інвестиційного проєкту, встановлення гіпотетичного розподілу ймовірності, симулювання першого експерименту, проведення ряду симуляційних експериментів, визначення та оцінка емпіричного розподілу вартості пояснюваної змінної).

Щодо використання методу ймовірісно-статистичного оцінюванні ризиків інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів доцільно застосовувати метод чистої теперішньої вартості, при цьому обчислення NPV трактуються як випадкові змінні, для яких можна встановити визначену ймовірність їх прояву. На основі встановлених переваг обраних методів було сформовано порядок розрахунку очікуваної вартості NPV інвестиційного проекту, який передбачає розрахунок таких показників як: чиста теперішня вартість $E(NPV)$, дисперсія, стандартне відхилення дисперсії, коефіцієнт змінності чистої теперішньої вартості $C(NPV)$, напівдисперсія чистої теперішньої вартості, напіввідхилення стандартної вартості NPV, коефіцієнт напівзмінності.

Однак релевантне оцінювання ризиків інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів неможливе без оцінки їх ефективності, яка дуже часто проводиться за допомогою методу аналізу чутливості показників ефективності. Цей метод є одним з найвідоміших, простий у застосуванні і дозволяє визначити саме ті параметри, які для даного інвестиційного проекту є найбільш ризиковими. Також метод аналізу чутливості дозволяє дослідити наскільки впливає зміна певного параметру на результат, який може бути як показником ефективності проекту в цілому (NPV, IRR, PI, термін окупності) так і щорічним показником результату діяльності проекту.

Котраверсійне об'єднання розглянутих методів дозволило удосконалити методичне забезпечення оцінки ризиків та ефективності інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів, яке сприятиме підвищенню рівня обґрунтованості інвестиційних рішень, зменшенню ймовірності погіршення фінансового стану потенційного інвестора та ризику щодо очікуваної дохідності з реалізації інвестиційних проектів.

Досліджено наукові підходи до оцінки ефективності інвестиційних проектів враховуючи вплив екзогенних та ендегенних чинників та запропоновано для оцінки ефективності інвестиційних проектів використовувати критерій максимуму в матричній інтерпретації (табл. 1).

Отже, матриця показників ефективності інвестиційних проектів на основі критерію максимуму дозволяє оперативно приймати рішення, яке буде давати максимально ефективні результати, навіть при екстремально невідповідній конфігурації екзогенних та ендегенних чинників, обтяжених ризиком та гарантувати найменшу серед найбільших втрату, котра ймовірно може виникнути при реалізації інвестиційного проекту задля розвитку інфраструктури регіонів України.

У четвертому розділі – **«Прикладні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону»** – сформовано підхід до ідентифікації синергетичного ефекту від реалізації інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів, визначено послідовність побудови когнітивної карти-координат інвестиційної привабливості регіонів та удосконалено підхід до імітаційного моделювання інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів.

**Матриця показників ефективності інвестиційних проектів
на основі критерію максиміну**

Інвестиційні варіанти	Можливі сценарії інвестиційних варіантів				Мінімальний рівень показника у даному варіанті
	S_1	S_2		S_m	
W_1	S_{11}	S_{21}		S_{m1}	$\min(S_{11}; S_{m1})$
W_2	S_{12}	S_{22}		S_{m2}	$\min(S_{12}; S_{m2})$
....					
W_n	S_{1n}	S_{2n}		S_{mn}	$\min(S_{1n}; S_{mn})$

Головною умовою для суб'єкта інвестування при реалізації інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів залишається максимізація майбутніх грошових потоків при визначеному капіталовкладенні в оптимальні проміжки часу, тобто отримання певного синергетичного ефекту від взаємодії (об'єднання) певних ресурсів чи певних проектів. У цьому контексті доцільно було розглянути теоретичні аспекти дефініції понять синергетики та синергетичного ефекту інвестиційних проектів для формування ефективних управлінських рішень. У цьому зв'язку у роботі узагальнено наукові підходи щодо трактування сутності та видів синергетичних ефектів і наголошено, що інвестиційні проекти задля розвитку інфраструктури регіонів доцільно вважати синергетичними за умови, що ефект комплементарної реалізації декількох проектів перевищує суму ефектів від реалізації проектів окремо. Встановлено, що традиційно використовують два способи оцінки синергетичного ефекту інвестиційних проектів: оцінка зменшення витрат при заданому рівні доходів і оцінка збільшення прибутку при заданому рівні інвестицій, проте не існує загальноприйнятої методики визначення ефекту синергії. А відтак, було розвинуто підхід до ідентифікації синергетичного ефекту інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктурного комплексу регіонів (рис. 4).

Відповідно до сформованого підходу можливість отримання синергетичного ефекту виникає на всіх фазах реалізації інвестиційних проектів (передінвестиційній, інвестиційній і експлуатаційній). Апробацію сформованого підходу до ідентифікації синергетичного ефекту інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктурного комплексу регіонів здійснено на прикладі інвестиційної політики Львівської області. Для цього було проаналізовані основні показники соціально-економічного розвитку Львівської області, надана характеристика інвестиційним проектам, зареєстрованих на on-line платформі Державного фонду регіонального розвитку, порівняно динаміку обсягів залучення капітальних інвестицій за джерелами фінансування у Львівській області протягом 2011-2016 років. Аналіз довів, що синергетичний ефект за результатами реалізації інвестиційних проектів у межах регіональної інвестиційної політики не отримано через різні причини.

Рис. 4. Підхід до ідентифікації синергетичного ефекту за результатами реалізації інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктурного комплексу регіонів

Для отримання синергетичного ефекту доцільно розробити та реалізувати регіональну програму щодо забезпечення сприятливого інвестиційного клімату у межах визначених пріоритетів соціально-економічного розвитку регіону, розробляти план підвищення інвестиційної привабливості регіону з урахуванням особливостей поточних рейтингів інвестиційної привабливості, розширити спектр заходів інвестиційної політики, започаткувати практику укладання прозорих угод.

У випадках отримання позитивного синергетичного ефекту від реалізації інвестиційних проектів слід очікувати підвищення інвестиційної привабливості регіону, яку доцільно розвивати на основі когнітивності. Проведений в роботі аналіз сучасних наукових та практичних напрацювань щодо когнітивного моделювання процесу підвищення інвестиційної привабливості регіону дозволило констатувати обмежену кількість таких розробок. На підставі чого у роботі запропоновано для підвищення інвестиційної привабливості регіонів завдяки реалізації інвестиційних проектів використовувати когнітивне моделювання цього процесу та розробляти когнітивні карти.

Для побудови когнітивної карти-координат інвестиційної привабливості регіону використано такі припущення: базисними вважаються показники(x), які описують соціально-економічне становище регіону, які відповідним чином формують умови інвестиційної привабливості регіону для потенційних інвесторів; цільові чинники (y) – це чинники, які виділяються із сукупності базисних і які мають суттєвий вплив на розвиток інвестиційної привабливості регіону; чинником-індикатором інвестиційної привабливості регіону (z) слід обирати - індекс капітальних інвестицій.

У роботі проведено когнітивне моделювання інвестиційної привабливості регіону на прикладі Львівської області шляхом розробки когнітивної карти - координат (рис. 5).

Побудова когнітивної карти інвестиційної привабливості Львівської області дозволила отримати такі висновки: прямі іноземні інвестиції з країн ЄС (Y_1) мають вагомий вплив і сприяють зростанню обсягів виробництва продукції сільського господарства, продукції рослинництва, продукції тваринництва, експорту товарів та послуг, і в підсумку на сальдо зовнішньої торгівлі послугами; прямі іноземні інвестиції з інших країн (Y_2) мають вагомий вплив і сприяють зростанню обсягів експорту товарів і послуг, імпорту послуг, і в загальному на прямі іноземні інвестиції у розрахунку на 1 особу; інвестиції у матеріальні активи Львівської області (Y_3) мають вагомий вплив і сприяють зростанню обсягів реалізованої продукції промисловості, виконаних будівельних робіт; інвестиції у нематеріальні активи Львівської області (Y_4) мають вагомий вплив і сприяють зростанню валового регіонального продукту, валового регіонального продукту у розрахунку на одну особу, доходи населення, доходи області, видатки області, дефіцит (профіцит). При цьому, слід виділити певні негативні тенденції інвестиційної політики Львівської області, зокрема: відсутність впливу прямих іноземних інвестицій з країн ЄС (Y_1) у будівельний сектор регіону; відсутність впливу прямих іноземних інвестицій з інших країн (Y_2) у формування валового регіонального продукту, доходів населення та відповідно середньомісячної номінальної заробітної плати, обсягів реалізованої продукції промисловості, обсягів виконаних будівельних робіт; відсутність впливу

інвестицій у матеріальні активи Львівської області (Y_3) у формування обсягів виробництва продукції сільського господарства, продукції рослинництва, продукції тваринництва.

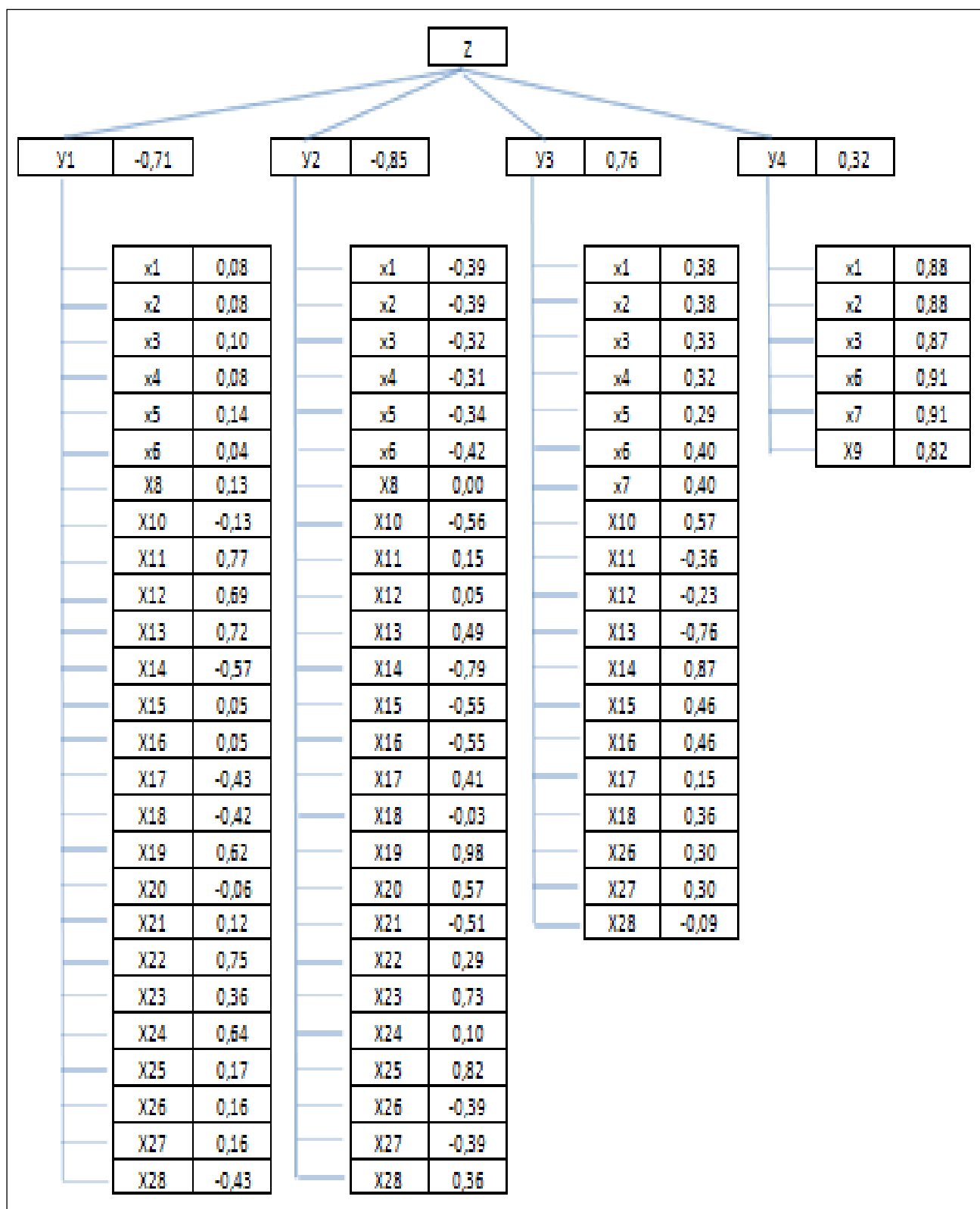

Рис. 5. Когнітивна карта–координат (z, y, x) інвестиційної привабливості інфраструктури регіону (на прикладі Львівської області)

Для врахування сили впливу інвестицій у роботі побудовано та апробовано (на прикладі Західних областей) імітаційну модель інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів, яка ґрунтується на таких показниках: $KINV_t$ – величина капітальних інвестицій; $FINV_t$ – величина прямих іноземних інвестицій; GDP_t – валовий регіональний продукт у фактичних цінах; $PROM_t$ – обсяги реалізованої промислової продукції (робіт, послуг) за основними видами діяльності; EMP_t – чисельність зайнятого населення працездатного віку; EX_t – величина експорту; BUD_t – обсяг виконаних будівельних робіт; TOV_t – оборот роздрібною торгівлі; REV_t – величина доходів населення.

Квінтесенція імітаційної моделі інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів полягає у формуванні матриць з коефіцієнтами парної кореляції між досліджуваними показниками. Ранжування коефіцієнтів парної кореляції для аналізованих показників, а також застосування методу покрокового регресійного аналізу дозволили сформулювати моделі інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів на прикладі п'яти областей:

для Івано-Франківської області:

$$\begin{aligned} y_1 &= 10,108 + 0,211y_2 - 0,022y_5, \quad R^2 = 0,802 \\ y_2 &= 268,458 + 71,458y_1, \quad R^2 = 0,91 \\ y_3 &= -256,971 + 0,572y_5, \quad R^2 = 0,808 \\ y_4 &= 0,353 + 0,733y_3, \quad R^2 = 0,899 \\ y_5 &= 456,075 + 20,692x_2 + 0,898y_3, \quad R^2 = 0,838 \\ y_6 &= 1598,009 + 123,83y_1 - 2,566y_2, \quad R^2 = 0,755 \\ y_7 &= 0,854 - 0,192x_1 + 2,514y_3, \quad R^2 = 0,988 \end{aligned}$$

для Закарпатської області:

$$\begin{aligned} y_1 &= 2,609 + 6,146x_1 - 0,006y_2, \quad R^2 = 0,798 \\ y_2 &= -606,577 - 27,859y_1 + 2,138y_5, \quad R^2 = 0,598 \\ y_3 &= 4,338 + 0,198y_7, \quad R^2 = 0,965 \\ y_4 &= -3,117 + 31,413x_1, \quad R^2 = 0,596 \\ y_5 &= 458,276 + 0,103y_2, \quad R^2 = 0,339 \\ y_6 &= 741,621 + 1,456y_2, \quad R^2 = 0,509 \\ y_7 &= -18,008 + 4,845y_3, \quad R^2 = 0,965 \end{aligned}$$

для Львівської області:

$$\begin{aligned} y_1 &= -0,359 + 0,255x_1 - 0,174y_7, \quad R^2 = 0,617 \\ y_2 &= 152,051 + 3,166x_1 - 4,628y_3, \quad R^2 = 0,801 \\ y_3 &= 6,099 + 0,761y_4 + 0,745y_7, \quad R^2 = 0,986 \\ y_4 &= -1,233 + 0,604y_3, \quad R^2 = 0,968 \\ y_5 &= 991,448 + 10,529x_2, \quad R^2 = 0,507 \\ y_6 &= 1152,755 + 26,112x_2, \quad R^2 = 0,647 \\ y_7 &= -5,368 + 3,738x_2 + 0,547y_3, \quad R^2 = 0,987 \end{aligned}$$

для Тернопільської області:

$$\begin{aligned} y_1 &= 3,285 + 0,103x_1 - 0,048y_2, \quad R^2 = 0,952 \\ y_2 &= 80,314 - 6,062y_1, \quad R^2 = 0,779 \\ y_3 &= -2,059 - 0,441y_4 + 0,463y_7, \quad R^2 = 0,992 \\ y_4 &= -5,955 + 0,426x_1 + 0,201y_3, \quad R^2 = 0,957 \\ y_5 &= 382,266 + 3,555y_1, \quad R^2 = 0,434 \\ y_6 &= 99,633 + 6,333x_1, \quad R^2 = 0,742 \\ y_7 &= 5,92 + 1,939y_3 + 1,254y_4, \quad R^2 = 0,996 \end{aligned}$$

для Чернівецької області:

$$\begin{aligned} y_1 &= 0,586 + 0,069x_1, \quad R^2 = 0,672 \\ y_2 &= -269,327 - 2,691y_4 + 1,067y_5, \quad R^2 = 0,756 \\ y_3 &= 0,358 + 0,583x_1 + 0,338y_1, \quad R^2 = 0,954 \\ y_4 &= -3,46 + 0,376x_1, \quad R^2 = 0,926 \\ y_5 &= 276,868 + 27,67x_2 + 0,389y_2, \quad R^2 = 0,792 \\ y_6 &= -172,155 + 0,899y_5, \quad R^2 = 0,683 \\ y_7 &= -5,361 + 4,483y_3, \quad R^2 = 0,971 \end{aligned}$$

Розроблені імітаційні моделі використовуються для прогнозування основних показників інвестиційної діяльності регіонів, а також її впливу на соціально-економічний розвиток територій.

У п'ятому розділі – **«Конструкт інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів»** – розроблено поле конструктів інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів у складі моделі розвитку інвестиційної інфраструктури регіону, порядком розрахунку індексу інвестиційної привабливості регіону, управлінського супроводу розвитку інфраструктури регіону в контексті регіональної інвестиційної політики.

Встановлено, що одним із можливих підходів до створення оптимальної моделі розвитку інфраструктури регіону задля залучення інвестицій є імплементація партиципаторного підходу, тобто налагодження системного діалогу між органами регіональної влади (місцевого самоврядування) і громадськістю, підвищення рівня залучення громадських організацій до процесу ухвалення рішень щодо розвитку території при використанні найефективніших форм інвестиційного процесу (на прикладі будівництва інститутів інфраструктури регіону): BROT - будівництво, відновлення (реконструкція), управління і передача (Build, Rehabilitate, Operate, and Transfer); BLT - будівництво, оренда і передача (Build, Lease, and Transfer); BOO - будівництво, володіння і експлуатація (Build, Own, and Operate); DBO/DBM - проектування, будівництво і експлуатація/утримання (Design, Build, and Operate/Maintain); DBFO - проектування, будівництво, фінансування і експлуатація (Design, Build, Finance, and Operate).

У роботі розроблено партиципаторну модель (public value) розвитку інвестиційної інфраструктури регіону (рис. 6), яка враховує багатосторонню систему і багатоаспектні відносини між інститутами інвестиційної інфраструктури регіону: регіональними органами влади, інвесторами, підприємцями, громадськими організаціями і зацікавленими групами, які прагнуть і ставлять собі за мету економічний й соціальний розвиток регіону.

Найважливішою ознакою партиципаторної моделі розвитку інвестиційної інфраструктури регіону є саме суспільна цінність (public value), що представляє принципово інший підхід до залучення інвестицій у регіону. Ця принциповість проявляється через формування партиципаторного бюджету та врахування концептуальних детермінант партиципативного бюджетування. Природа партиципаторної моделі розвитку інвестиційної інфраструктури регіону полягає у збільшенні інвестиційних надходжень до регіону, що у цілому сприяє розвитку не тільки його інфраструктури.

Проведені дослідження довели, що висунуті гіпотези щодо взаємозалежності соціально-економічного стану регіону та розвитком його інфраструктури, інвестиційною політикою підтвердилися, а конструктивним проявом інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів виступає їхня інвестиційна привабливість. Саме інвестиційна привабливість регіону має використовуватися як інтегральний показник, який характеризує: доцільність вкладання коштів; рівень задоволення вимог або інтересів інвестора; фінансово-майновий стан регіону та перспектив його розвитку; сукупності об'єктивних та суб'єктивних (зовнішніх та внутрішніх) умов.

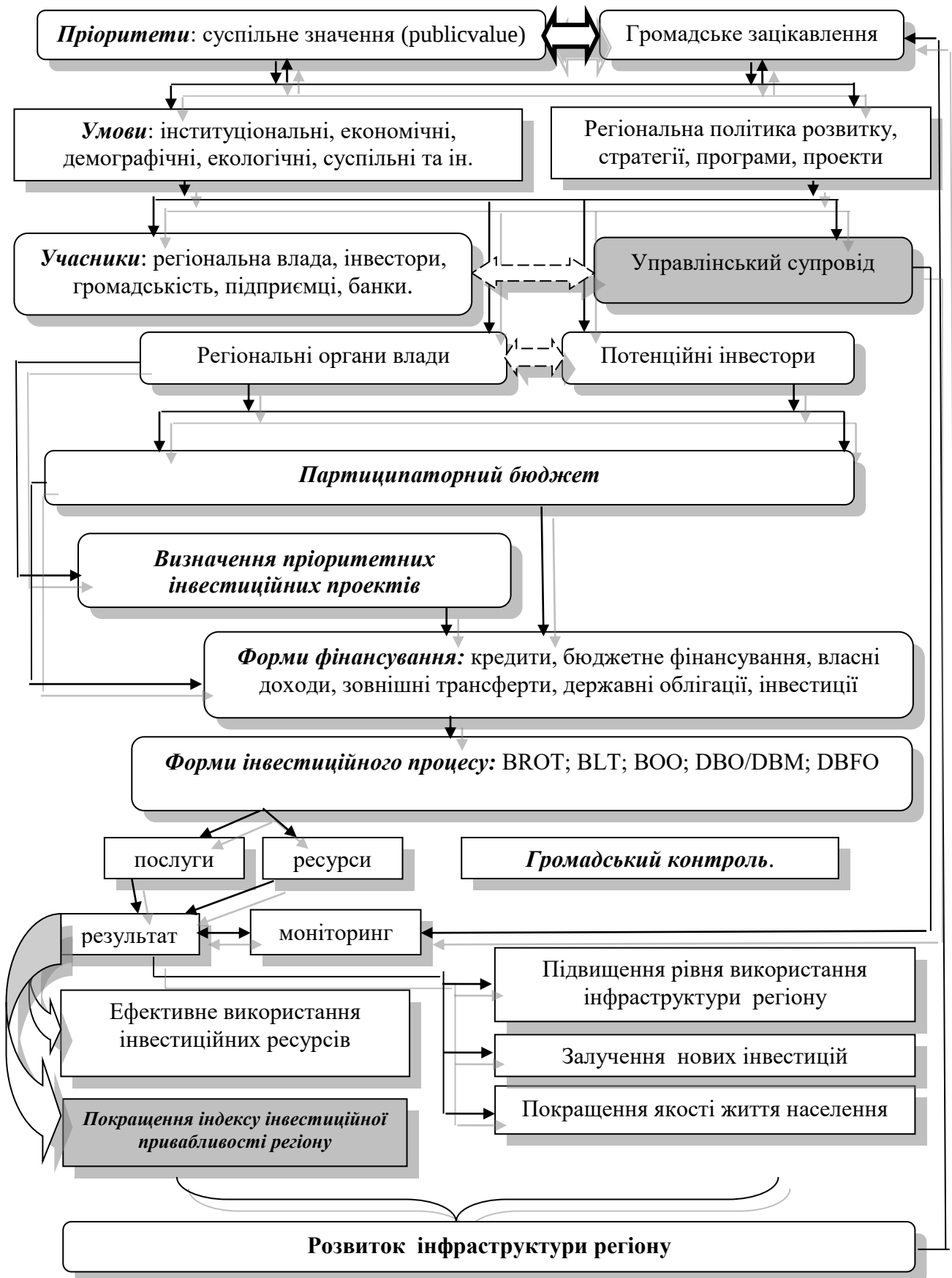

Рис. 6. Партиципаторна модель (public value) розвитку інвестиційної інфраструктури регіону

Наявність значної кількості методик та критеріїв оцінювання інвестиційної привабливості регіону потребує їхнього узагальнення та пошуку або розробки універсальної методики, проте за результатами досліджень для отримання кваліметричної оцінки інвестиційної привабливості регіонів у роботі пропонується використовувати показник – індекс інвестиційної привабливості регіону:

$$InvAttr_i = \frac{\sum_{j=1}^n k_j p_{ij}^n}{\sum_{j=1}^n k_j}, i = \overline{1, m} \quad (1)$$

$$p_{ij}^n = \frac{p_{ij} - \bar{p}_j}{\sigma_j}, \text{ де}$$

$InvAttr_i$ - індекс інвестиційної привабливості i -го регіону;

m - кількість досліджуваних регіонів ($m = 5$);

k_j - ваговий коефіцієнт j -го показника, взятого для оцінки інвестиційної привабливості регіону;

p_{ij}^n - нормалізоване значення p_{ij} ;

p_{ij} - значення j -го показника інвестиційної привабливості i -го регіону;

$\bar{p}_j$ - середньоарифметичне значення j -го показника;

σ_j - середньоквадратичне відхилення значення j -го показника.

Використовуючи статистичні дані соціально-економічного розвитку п'яти областей Західного регіону України за сім років було розраховано індекс інвестиційної привабливості цих регіонів (табл. 2).

Таблиця 2

Індекси інвестиційної привабливості Західного регіону України у динаміці

Область	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Івано-Франківська	-1,126	-0,462	0,219	0,445	0,463	0,285	0,176
Львівська	-0,958	-0,037	0,021	0,492	-0,249	0,207	0,523
Закарпатська	1,580	-0,424	-0,452	-0,269	-0,203	-0,436	0,204
Тернопільська	-0,446	0,199	0,579	1,014	-0,038	-1,065	-0,354
Чернівецька	-0,774	-0,039	0,546	0,739	0,242	-0,454	-0,258

Динаміка індексів інвестиційної привабливості п'яти областей Західної України свідчать, що в жодній з них немає усталеної позитивної тенденції посилення інвестиційної привабливості. Спільним для них є різке погіршення значення індексу в 2014 році і наявність позитивних тенденцій у 2016 році, які започатковані в 2015 році. Отримані результати повністю корелюють з результатами проведених емпіричних досліджень тенденційності розвитку інфраструктури і це дозволяє стверджувати, що запропонований індекс враховує можливості мультиколінеарності та може використовуватись для визначення рівня інвестиційної привабливості органами регіональної влади.

Одним із елементів партиципаторної моделі розвитку інвестиційної інфраструктури регіону є її управлінський супровід, який забезпечується за рахунок орієнтації регіональної інвестиційної політики на досягнення стратегічних цілей розвитку регіону. Процес управління розвитком інфраструктури регіону в межах партиципаторної моделі має бути спрямований на: стимулювання капітальних вкладень; мобілізацію доходів в інвестиції; максимізацію доходу або соціального ефекту; максимізацію ефективності забезпечення інвестиційними ресурсами; ефективне використання усіх задіяних ресурсів, пошук та залучення нових джерел інвестування; використання сучасних методів стимулювання інвестиційних надходжень.

Оцінювати ефективності управлінського супроводу розвитку інвестиційної інфраструктури регіону дуже складно через наявність великої кількості «жорстких» та «м'яких чинників», що впливають на інвестиційну привабливість регіону. У зв'язку з цим, у роботі зроблено наголос на доцільність використання рейтингової оцінки ефективності управлінського супроводу розвитку інвестиційної інфраструктури регіону за допомогою механізму рейтингового управління або технології рейтингової системи.

Використовуючи механізм рейтингового управління було встановлено, що у загальному рейтингу інвестиційної привабливості України у 2017 році лідирує Львівська область (1.601) та Івано-Франківська області (1.478); аутсайдерами залишаються Чернівецька (1.250) та Херсонська (1.264) області. А сучасними стратегічним завданням управління розвитком регіональної інфраструктури в контексті її інвестиційного забезпечення є створення системних і комплексних передумов для розвитку інвестиційного потенціалу регіону та підвищення його інвестиційної привабливості як одного із пріоритетних напрямків для соціально-економічного зростання регіону та наповнення бюджетів всіх рівнів. Рівень інвестиційної привабливості регіону, є визначальною умовою активізації інвестиційної діяльності й ефективного соціально-економічного розвитку регіональної економіки, а також результативністю функціонування інвестиційної інфраструктури регіону.

Отже, управлінням інвестиційною привабливістю регіону займаються регіональні органи влади шляхом реалізації регіональної інвестиційної політики, яка також охоплює питання розвитку інфраструктури регіону. Тому у роботі було досліджено змістовне наповнення поняття «регіональна інвестиційна політика» та розкрито її концептуальні складові, які цілеспрямовані на подолання асиметрії в інвестиційному забезпеченні розвитку інфраструктури регіонів. Проведений аналіз просторової асиметрії інвестування розвитку інфраструктури Західних регіонів України довів, що Львівська область при найвищих показниках соціально-економічного розвитку та достатньо високому рівні інвестиційного потенціалу не займає перше місце за кількістю реалізованих інвестиційних проектів інфраструктурного розвитку, при цьому Закарпатська область при нижчих показниках лідирує за кількістю реалізованих інвестиційних проектів інфраструктурного розвитку. Це свідчить про значну просторову асиметрію у розвитку інвестиційної інфраструктури регіонів, що потребує активізації управлінського супроводу або створення дієвої тринітарної системи управління

інвестиційною політикою в регіонах, яка б збалансовано включала: державне управління, громадське регулювання та ринкове саморегулювання. Досягнення такого балансу – основне стратегічне завдання державної регіональної політики в сфері інвестування та подолання просторових асиметрій.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено важливу науково-прикладну проблему щодо розроблення теоретико-методологічного підґрунтя та практичного інструментарію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів на основі його концептуалізації та імітаційного моделювання на засадах партисипаторності.

1. Встановлено, що є неоднозначність та відмінність у розумінні сутності понять «інфраструктура» і «інфраструктура регіону» з боку науковців. Проте для виконання завдань дисертаційного дослідження у роботі було виокремлено та досліджено такий вид інфраструктури регіону як інвестиційна, під якою запропоновано вважати систему спеціалізованих інститутів основного, допоміжного й організаційно-технічного призначення та їх територіально організованих мереж, які функціонують для консолідації активів регіону, оптимального використання його інвестиційного потенціалу й взаємоузгодження інтересів усіх учасників інвестиційного процесу. У роботі визначено системні елементи інвестиційної інфраструктури регіону та розглянуто процес удосконалення державної політики щодо розвитку інвестиційної інфраструктури регіонів України, подано формальний опис процесу розвитку інвестиційної інфраструктури регіону.

2. Виявлено, що активність розвитку інвестиційної інфраструктури регіону визначається умовами, які було досліджено у роботі. Для цього було проведено аналіз динаміки надходжень обсягів інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності, динаміки кон'юнктури інвестиційного ринку країни, динаміка змін обсягів капітальних інвестицій за джерелами фінансування. З'ясовано, що сучасна кон'юнктура інвестиційного ринку України заходиться на фазі підйому. Визначено особливості розвитку венчурного підприємництва в Україні, як умови розвитку інвестиційної інфраструктури регіону.

3. Створено концептуалізацію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів в основу якої покладено ідею гармонізації розробленого концепту інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону та концептуального підходу до формування інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів, який передбачає проведення п'ятиетапного дослідження у відповідності до висунутих гіпотез. Розроблений концепт інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону спрямований на формування регіональної інвестиційної політики, яка передбачає за рахунок залучення та використання інвестицій розвиток загальної інфраструктури регіону на основі посилення його інвестиційної інфраструктури задля підвищення інвестиційної привабливості регіону.

Запропонована концептуалізація інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів сприяла формуванню поля конструктивів у складі партиципаторної моделі розвитку інвестиційної інфраструктури регіону, управлінського супроводу розвитку інфраструктури регіону в контексті регіональної інвестиційної політики та індексу інвестиційної привабливості регіону.

4. Встановлено, що для визначення тенденцій розвитку інфраструктури регіонів доцільно аналізовано динаміку розвитку дев'яти видів інфраструктури (транспортної, інформаційної, інженерно-технічної, екологічної, рекреаційної, освітньої, медичної, культурної й соціальної інфраструктури). Задля цього у роботі було сформовано підхід до визначення тенденцій розвитку інфраструктури регіонів, за результатами апробації якого було виявлено тенденції розвитку інфраструктури регіонів та встановлено рівень розвитку інфраструктури Західних регіонів України. Аргументовано, що починаючи з 2016 року остаточно відновилася позитивна тенденцію із залученням інвестиційних ресурсів до регіонів України.

5. Доведено, що до сучасних інструментів (стимулів) інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів відносяться: система моніторингу розвитку регіону, ефективна кредитна політика, конструктивна взаємодія місцевих органів влади з інвесторами, державні замовлення на продукцію та послуги, підвищення рівня податкової культури суб'єктів інвестиційної діяльності, механізм ефективного захисту прав банківських установ при довгостроковому інвестиційному кредитуванні, тощо. Особливу увагу приділено кластерним структурам, як сучасному та дієвому інструменту залучення інвестицій. У роботі сформовано технологію створення кластерних структур в контексті інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону. Узагальнення інструментарію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону дозволило сформувати континуум залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіону з урахуванням вимог інвестиційної безпеки суб'єктів господарювання.

6. Обґрунтовано, що до сучасних інструментів інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів відноситься контролінг. У роботі узагальнено види контролінгу, розглянуто класифікацію власних інструментів контролінгу та визначено його функції, що стало підґрунтям для формування підходу до використання контролінгу як інструменту інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону який включає чотири етапи (інвестиційне планування, інвестиційний аналіз, інвестиційний моніторинг та інвестиційний контроль). Інвестиційний контролінг процесів розвитку інфраструктури регіонів повинен визначатися: контролем і спостереженням за реалізацією інвестиційної політики та окремих інвестиційних проектів; виміром та діагностикою відхилень фактичних результатів інвестиційної діяльності від передбачуваних, а також причин їх виникнення; розробленням управлінських рішень по корегуванню поточної інвестиційної діяльності або її цілей та завдань.

7. Встановлено, що важливість оцінювання ризиків інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів безсумнівна, проте вона може здійснюватися за допомогою різних економіко-математичних методів і моделей.

Обґрунтовано доцільність використання методу симуляційного аналізу Монте Карло, який враховує випадкові змінні, відсутність знань або помилки інвесторів, тому було розроблено процедуру використання методу Монте Карло для оцінювання ризиків інвестиційного проекту щодо розвитку інфраструктури регіонів, яка містить п'ять етапів. Використання методу ймовірно-статистичного оцінювання ризиків інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів доцільно застосовувати метод чистої поточної вартості. Адже релевантне оцінювання ризиків інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів неможливе без оцінки їх ефективності, яка має проводитися за допомогою методу аналізу чутливості показників ефективності. Контroversійне об'єднання визначених методів дозволило сформулювати методичне забезпечення оцінки ризиків та ефективності інвестиційних проектів з розвитку інфраструктури регіонів.

8. Виявлено, що існує велика кількість наукових підходів до оцінки ефективності інвестиційних проектів враховуючи вплив екзогенних та ендегенних чинників, проте у роботі запропоновано для оцінки ефективності інвестиційних проектів використовувати критерій максимуму в матричній інтерпретації. Така інтерпретація критерію максимуму і відповідно сформований підхід до мінімізації ризиків інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіону дозволить приймати обґрунтовані оперативні управлінські рішення, які ймовірно можуть виникнути при реалізації інвестиційного проекту.

9. Доведено, що головною умовою для суб'єкта інвестування при реалізації інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів залишається не тільки максимізація майбутніх грошових потоків, а і отримання певного синергетичного ефекту від взаємодії (об'єднання) певних ресурсів чи певних проектів. У зв'язку з цим, у роботі узагальнено наукові підходи щодо трактування сутності та видів синергетичних ефектів. Встановлено, що існує два способи оцінки синергетичного ефекту інвестиційних проектів: оцінка зменшення витрат при заданому рівні доходів і оцінка збільшення прибутку при заданому рівні інвестицій. На підставі чого у роботі було сформулювати підхід до ідентифікації синергетичного ефекту інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктурного комплексу регіонів. Визначати можливість отримання синергетичного ефекту можна на всіх фазах реалізації інвестиційних проектів (передінвестиційній, інвестиційній і експлуатаційній). Апробацію сформованого підходу до ідентифікації синергетичного ефекту інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктурного комплексу регіонів здійснено на прикладі інвестиційної політики Львівської області.

10. Запропоновано, для підвищення інвестиційної привабливості регіонів завдяки реалізації інвестиційних проектів використовувати когнітивне моделювання цього процесу та розробляти когнітивні карти. У роботі визначено послідовність побудови когнітивної карти-координат інвестиційної привабливості регіонів, яка передбачає використання базисних показників, цільових чинників і чинників - індикаторів інвестиційної привабливості регіону та здійснення ієрархії отриманих результатів для візуалізації. Проведено когнітивне моделювання інвестиційної привабливості регіону на прикладі Львівської області дозволило отримати практичні рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості досліджуваного регіону.

11. Встановлено, що інвестиційна привабливість регіону знаходиться під впливом різних економічних та соціальних чинників і для врахування сили цього впливу у роботі побудовано імітаційну модель інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів, яка базується на статистичних показниках. Квінтесенція імітаційної моделі полягає у формуванні матриць з коефіцієнтами парної кореляції між досліджуваними показниками. Ранжування коефіцієнтів парної кореляції для аналізованих показників, а також застосування методу покрокового регресійного аналізу дозволили сформувати унікальні моделі для п'яти областей західної України. Розроблені регіональні імітаційні моделі можуть використовуватися для прогнозування показників інвестиційної діяльності регіонів, а також її впливу на соціально-економічний розвиток територій.

12. Доведено, що інвестиційна привабливість регіону це результат ефективної інвестиційної регіональної політики, а для отримання кваліметричної оцінки інвестиційної привабливості регіонів доречно використовувати узагальнюючий показник – індекс інвестиційної привабливості регіону, який враховує можливості мультиколінеарності та має використовуватися для визначення рівня інвестиційної привабливості усіх регіонів країни. Визначення індексу інвестиційної привабливості регіону обов'язково передбачається в контексті розробленої партиципаторної моделі (public value) розвитку інвестиційної інфраструктури регіону, яка враховує багатосторонню систему і багатоаспектні відносини між інститутами інвестиційної інфраструктури регіону: регіональними органами влади, інвесторами, підприємцями, громадськими організаціями і зацікавленими групами, які прагнуть і ставлять собі за мету економічний й соціальний розвиток регіону. Принципова особливість партиципаторної моделі проявляється через формування партиципаторного бюджету та врахування концептуальних детермінант партиципативного бюджетування.

13. Запропоновано інкорпорувати в контекст регіональної інвестиційної політики управлінський супровід, а оцінку його ефективності здійснювати за допомогою механізму рейтингового управління або технології рейтингової системи. Відомо, що управлінням інвестиційною привабливістю регіону займаються регіональні органи влади шляхом реалізації регіональної інвестиційної політики, яка також охоплює питання розвитку інфраструктури регіону. Дослідження змістового наповнення терміну «регіональна інвестиційна політика» дозволило розкрити її концептуальні складові, які цілеспрямовані на подолання асиметрії в інвестиційному забезпеченні розвитку інфраструктури регіонів. Встановлено наявність значної просторової асиметрії у розвитку інвестиційної інфраструктури, в потребує самостійного управлінського супроводу або створення дієвої тринітарної системи управління інвестиційною політикою в регіонах.

Таким чином, отримані у дисертації наукові та практичні результати щодо інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону стали важливим кроком задля формування та реалізації ефективної інвестиційної політики в регіонах країни.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Лещук Г. В. Інвестиційне забезпечення розвитку інфраструктурного комплексу регіонів України: монографія / Г. В. Лещук. – Львів : Видавництво «Растр-7», 2017. – 276 с.

Публікації у наукових фахових виданнях України:

2. Лещук Г.В. Дефініція синергетичного ефекту інвестиційних проектів / Г.В. Лещук // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ «Економічна думка», 2012. – Вип. 11. – Частина 1. – С. 451-455.

3. Лещук Г.В. Імплементация венчурного фінансування інвестиційних проектів / Г.В. Лещук // Науковий журнал «Вісник Хмельницького національного університету». – № 5, Т.2. – Хмельницький, 2012. – С. 92 –96.

4. Лещук Г.В. Теоретично-практичні засади трансформації інвестиційного ринку України / Г.В. Лещук // Економічний простір: Збірник наукових праць. – № 60. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2012. – С. 68 – 76.

5. Лещук Г.В. Економічна безпека підприємства: інвестиційний вимір / Г.В. Лещук // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка», 2014. – №3. – Том 15. – С. 64-71.

6. Лещук Г.В. Особливості впливу інвестиційної політики на регіональний розвиток / Г.В. Лещук // Моделювання регіональної економіки. Збірник наукових праць. – Івано-Франківськ : Плай, 2015. – № 2(26). – С. 437-445.

7. Лещук Г.В. Рейтингова оцінка регіонів: інвестиційний вимір / Г.В. Лещук // Моделювання регіональної економіки. Збірник наукових праць. – Івано-Франківськ : Плай, 2015. – № 1(25). – С. 501-508.

8. Лещук Г.В. Теоретично-методологічні засади інвестиційного контролінгу / Г.В. Лещук, В.С. Жила // Науковий вісник Ужгородського національного університету : зб. наук. праць / Ужгородський національний університет. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – Вип. 6. – Ч. 2. – С. 46-51.

(Особистий внесок автора: розроблено виокремлено класифікацію інструментів контролінгу, за допомогою яких визначено мету, завдання та стратегію підприємства та розроблено модель імплементації системи інвестиційного контролінгу для вітчизняних підприємств).

9. Лещук Г.В. Механізми залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіону / Г.В. Лещук // Наукове видання «Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції» / Херсонський національний технічний університет. – Херсон : Видавництво Вишемирський В.С., 2016. – №23(12). – С. 21-25.

10. Лещук Г.В. Активізація інвестиційної діяльності в регіоні за допомогою формування кластерних структур / Г.В. Лещук // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – Вип. 2 (08). – Ч. 2. – С. 53-58.

11. Лещук Г.В. Шляхи мінімізування ризиків інвестиційних проектів методом коригування ефективності / Г.В. Лещук // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту : зб. наук. пр. / Волин. ін-т екон. та менедж. – Луцьк, 2017. - №18. – С. 177-188.

12. Лещук Г.В. Моделювання розвитку інфраструктури регіону: традиційний та ринковий підходи / Г.В. Лещук // Моделювання регіональної економіки : Збірник наукових праць. / Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника. – Івано-Франківськ : Видавництво «Плай», 2016. - № 1(25). – С. 501-508.

Публікації у наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз:

13. Лещук Г.В. Шляхи стимулювання інвестиційної активності в економічному просторі регіону / Г.В. Лещук // Науковий журнал «Вісник Хмельницького національного університету». – № 5, Т.2. – Хмельницький, 2016. – С. 210 – 214.

14. Лещук Г.В. Інвестиційна привабливість як домінанта розвитку інфраструктури регіону / Г.В. Лещук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. - Вип. 23. – Ч. 2. – С. 144-147.

15. Лещук Г.В. Інвестиційний розвиток сучасної регіональної інфраструктури / Г.В. Лещук // Науковий вісник Ужгородського національного університету, Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство» : зб. наук. праць / Ужгородський національний університет. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2017. – Вип. 12. – Ч. 1. – С. 183-186.

16. Лещук Г.В. Концептуальні детермінанти інвестиційної інфраструктури регіону / Г.В. Лещук // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – Одеса, 2017. - Вип. 24. – Ч. 2. - С. 20-24.

17. Лещук Г.В. Аналіз стану та розвитку інвестиційного клімату регіону (на прикладі Львівської області) / Г.В. Лещук // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2017. – Вип. I-II (65-66). Економічні науки. – С. 295-305.

18. Лещук Г.В. Симуляційний аналіз Монте Карло в системі оцінювання ризиків інвестиційних проектів / Г.В. Лещук // Український журнал прикладної економіки. – 2017. – Том 2. – Випуск 1. – С. 57-67.

19. Лещук Г. В. Партиципаторна модель інвестиційного розвитку інфраструктури регіону / Г. В. Лещук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. – Острог : Вид-во НУ«ОА», червень 2017. – № 5(33). – С. 67–71.

20. Лещук Г.В. Просторова асиметрія інвестиційних процесів у розвитку інфраструктури регіонів України / Г.В. Лещук // Науковий економічний журнал «Інтелект ХХІ». – Київ, 2017. - №5. – С. 84-88.

Публікації у міжнародних наукових фахових виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз:

21. Blahun I., Leshuk H. Sensitivity analysis of indicators of efficiency of investment projects in the economic space of a region / I. Blahun, H. Leshuk // The European Journal of Economics and Management. Praha, Vol. 3, 2017,- Pp. 39-45.

(Особистий внесок автора: обґрунтовано вибір методу аналізування чутливості ефективності інвестиційного проекту в економічному просторі регіону із виокремленням базових елементів алгоритму аналізу).

22. Blahun I., Leshuk H. Probabilistic and statistical methods of risk assessment of investment projects of a region / I. Blahun, H. Leshuk // Austrian Journal of Humanities and Social Sciences, «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH. Vienna. 5-6, 2017, - Pp. 53-59.

(Особистий внесок автора: сформовано концептуальні засади ймовірнісно-статистичного оцінювання ризиків інвестиційного проекту регіону).

23. Blahun I., Dmytryshyn L., Leshuk H. Simulative model for evaluation of investment processes in the regions of Ukraine / I. Blahun, L. Dmytryshyn, H. Leshuk // Investment Management and Financial Innovations, Volume 14, Issue 3, 2017, - Pp. 322-329.

(Особистий внесок автора: обґрунтовано проведення оцінки інвестиційних процесів й закономірностей регіонів України із застосуванням інструментарію симулятивного моделювання).

24. Blahun I., Dmytryshyn L., Leshuk H. Cognitive approach to analysis of investment attractiveness of the regions / I. Blahun, L. Dmytryshyn, H. Leshuk // Науковий вісник Полісся. – 2017. – № 4 (12). Ч. 1. – С. 171-176.

(Особистий внесок автора: обґрунтовано застосування когнітивного підходу при аналізі та формуванні інвестиційної привабливості регіонів).

25. Leshuk H. Organizational and economic mechanism of investment development of the regions infrastructure / H. Leshuk // Научный журнал «Norwegian Journal of development of the International Science», No 11/2017, Oslo, Norway, Pp. 9-13.

26. Leshuk H. Monitoring mechanism of investment development of regions infrastructure / H. Leshuk // Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 3, Num. 4. Riga: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2017, pp. 142-150.

27. Vartsaba V., Leshuk H. Evaluation of the investment attractiveness indicators of regions in Ukraine/ V. Vartsaba, H. Leshuk // Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 3, Num. 5. Riga: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2017, pp. 38-44.

(Особистий внесок автора: удосконалено існуючий підхід до вимірювання рівня інвестиційної привабливості територіальних систем).

Тези доповідей у матеріалах конференцій:

28. Лещук Г.В. Сучасні реалії бюджетного інвестування / Г.В. Лещук // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Пріоритети нової економіки знань в XXI сторіччі» (26-27 грудня 2012 р.) – Дніпропетровськ : ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», 2012. – С. 46–49.

29. Лещук Г.В. Роль бюджетування в інвестиційному проектуванні / Г.В. Лещук // Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Сталий розвиток підприємств, регіонів, країн» (5-7 листопада 2012 р.) – Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2012. – Т. 2. – С. 85 – 87.

30. Лещук Г.В. Принципи управління інвестиційною стратегією підприємства / Г.В. Лещук // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Формування ефективних механізмів господарювання в умовах сучасної економіки: теорія і практика» (22-23 листопада 2012 р.) – Запоріжжя : КПУ, 2012. – С. 354 – 356.

31. Лещук Г.В. Інвестиційний синергізм в умовах глобалізації економічних процесів / Г.В. Лещук // Збірник тез доповідей укладений за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка – менеджмент – освіта: проблеми та перспективи взаємодії» (до 20-річчя факультету економічної освіти та управління Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка) (4-6 жовтня 2012 р.). – Дрогобич : ДДПУ, 2012. – С. 149-151.

32. Лещук Г.В. Концептуальні засади формування інвестиційного потенціалу підприємства / Г.В. Лещук // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Шляхи підвищення економічної ефективності в умовах реформ: досвід розвинутих та перехідних економік» (12 квітня 2013 р.), м. Чернігів. / ред. кол. : В.П. Ільчук [та ін.] – Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2013. – С. 58 – 59.

33. Лещук Г.В. Особливості оцінювання ефективності державного управління інвестиційним процесом в Україні / Г.В. Лещук // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Наукове забезпечення процесів реформування соціально – економічних відносин в умовах глобалізації» (24-26 квітня 2013 р.) – Сімферополь : Кримський інститут бізнесу, 2013. – С. 40 – 43.

34. Лещук Г.В. Інвестиційна складова як фактор забезпечення інноваційного розвитку підприємства / Г.В. Лещук // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації і трансфер технологій: від ідеї до прибутку» (24-26 квітня 2013 р.) – Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2013. – С. 60 – 61.

35. Лещук Г.В. Шляхи забезпечення інвестиційної безпеки національної економіки на регіональному рівні / Г.В. Лещук // Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції «Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю» (15-16 травня 2013 р.) – Черкаси : Черкаський державний технологічний університет, 2013. – С. 69 – 71.

36. Лещук Г.В. Сучасні реалії концесійного інвестування в Україні / Г.В. Лещук // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічні аспекти реструктуризації регіональної економіки» (6-7 лютого 2014 р.) – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – С. 207 – 209.

37. Лещук Г.В. Краудфандинг як сучасний інструмент фінансування інвестиційних проектів / Г.В. Лещук // Матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України» (7 березня 2014 р.) – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2014. – С. 134 – 137.

38. Лещук Г.В. Стимулювання залучення інвестицій в індустріальні парки України / Г.В. Лещук // Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин» (24-25 квітня 2014 р.) – Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. – Ч. 2. - С. 7 – 8.

39. Лещук Г.В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку регіону / Г.В. Лещук // Матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні та соціальні інновації як фактор розвитку економіки» (29-30 травня 2014 р.) – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – С. 168 –170.

40. Лещук Г.В. Краудінвестинг: соціально-економічний зміст та види / Г.В. Лещук // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Транснаціоналізація економічних систем: тенденції та перспективи розвитку» (18 квітня 2014 р.) – Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2014. – С. 155 – 157.

41. Лещук Г.В. Інвестиційний процес в умовах глобалізації: фактори впливу / Г.В. Лещук // Матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка в контексті інноваційного розвитку: стан та перспективи» (12-13 лютого 2016 р.) – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – Ч. 2. - С. 23 – 26.

42. Лещук Г.В. Соціально-економічний розвиток регіону: інвестиційна складова / Г.В. Лещук // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Економічний потенціал країни: наукові підходи та практика реалізації» (26-27 лютого 2016 р.) – Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2016. – С. 145 – 147.

43. Лещук Г.В. Інвестиційний клімат регіону: особливості та фактори державного управління / Г.В. Лещук // Збірник тез доповідей XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (24-25 березня 2016 р.) – Тернопіль: Видавництво «Вектор», 2016. – С. 190 – 191.

44. Лещук Г.В. Інституційна структура функціонування інвестиційного ринку / Г.В. Лещук // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегія економічного розвитку України: теоретичні засади та механізми реалізації» (14-15 квітня 2016 р.) : у 3-х ч. – Ч.2. / 36. наук. праць / наук. ред. В.С. Лукач. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2016. - С. 190 – 193.

45. Лещук Г.В. Кластерний підхід як інструмент стимулювання залучення інвестицій в економічний простір регіону / Г.В. Лещук // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин» (25-26 травня 2017 р.). – Умань : Видавець «Сочінський», 2017. - С. 60 – 62.

46. Лещук Г.В. Регіональні асиметрії інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів // Збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації» (22-23 вересня 2017 р.) ; за заг. ред. д. е. н., проф. Синчака В. П. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2017. -С.131 – 133.

47. Лещук Г.В. Інформаційна складова в системі інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні орієнтири розвитку економіки України» (6-7 жовтня 2017 р.). – Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2017. – С. 95 – 98.

48. Лещук Г.В. Державно-приватне партнерство в системі інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Реалізація політики модернізації економіки в умовах державно-приватного партнерства» (3 листопада 2017 р.). – Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2017. – С. 108 – 111.

АНОТАЦІЯ

Лещук Г.В. Теоретико-прикладні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». – Івано-Франківськ, 2018. – ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». – Івано-Франківськ, 2018.

Дисертацію присвячено дослідженню теоретико-прикладних засад інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону. Уточнено сутність інвестиційної інфраструктури регіону. Запропоновано концептуалізацію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів на основі гармонізації розробленого концепту інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону та концептуального підходу до формування інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів. Сформовано методичне забезпечення оцінки ризиків й ефективності інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів та удосконалено підхід до мінімізації ризиків інвестиційних проектів. Розвинуто підхід до ідентифікації синергетичного ефекту інвестиційних проектів та визначено послідовність побудови когнітивної карти-координат інвестиційної привабливості регіонів. Розвинуто підхід до імітаційного моделювання інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів. Сформовано поле конструктів інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону у складі партиципаторної моделі, управлінського супроводу розвитку інфраструктури регіону в контексті регіональної інвестиційної політики та індексу інвестиційної привабливості регіону.

Ключові слова: інвестиційне забезпечення, концептуалізація, інфраструктура регіону, інвестиційна інфраструктура регіону, імітаційне моделювання.

АНОТАЦИЯ

Лещук В. Теоретико-прикладные основы инвестиционного обеспечения развития инфраструктуры региона. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.00.05 - развитие производительных сил и региональная экономика. - ГВУЗ «Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника». - Ивано-Франковск, 2018. - ГВУЗ «Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника». - Ивано-Франковск, 2018.

В диссертационной работе сформированы теоретико-методологические основы и практический инструментарий инвестиционного обеспечения развития инфраструктуры регионов на основе его концептуализации, имитационного моделирования и принципов партиципаторности. Уточнено понимание сущности инвестиционной инфраструктуры региона под которой следует подразумевать систему специализированных институтов основного, вспомогательного и организационно-технического назначения и их территориально организованных сетей, функционирующих для консолидации инвестиций региона, оптимального использования его инвестиционного потенциала и согласованности интересов всех

участников инвестиционного процесса. Определены условия для развития инвестиционной инфраструктуры регионов на основе анализа динамики изменений объемов инвестиций в основной капитал по видам экономической деятельности, конъюнктуры инвестиционного рынка и особенностей венчурного предпринимательства в Украине. Предложено концептуализацию инвестиционного обеспечения развития инфраструктуры региона, в основу которой положена идея гармонизации разработанного концепта инвестиционного обеспечения развития инфраструктуры региона и концептуального подхода к формированию инвестиционного обеспечения развития инфраструктуры регионов, который предполагает проведения пятиэтапного исследования в соответствии с выдвинутыми гипотезами. В работе определены тенденции развития инфраструктуры регионов, как предпосылка формирования его инвестиционного обеспечения, путем определения и анализа комплементарных показателей и динамики развития транспортной, информационной, инженерно-технической, экологической, рекреационной, образовательной, медицинской, культурной и социальной инфраструктуры, что позволило установить видовой и общий уровень развития инфраструктуры регионов. Обобщены инструменты (стимулы) инвестиционного обеспечения развития инфраструктуры региона путем их систематизации и выделены кластерные структуры, как современный инструмент инвестиционных процессов, что стало основанием для разработки технологии формирования кластерных структур в контексте инвестиционного обеспечения развития инфраструктуры региона и континуума привлечения инвестиционных ресурсов в экономику региона с учетом требований инвестиционной безопасности субъектов хозяйствования. Получил развитие подход к использованию контролинга, как инструмента инвестиционного обеспечения развития инфраструктуры региона, который содержит четыре этапа (инвестиционное планирование, инвестиционный анализ, инвестиционный мониторинг и инвестиционный контроль). Усовершенствовано методическое обеспечение оценки рисков и эффективности инвестиционных проектов по развитию инфраструктуры регионов путем контраверсионного объединения методов симуляционного анализа Монте-Карло, вероятностно-статистического оценивания рисков и анализа чувствительности показателей эффективности инвестиционных проектов. Усовершенствован подход к минимизации рисков инвестиционных проектов для развития инфраструктуры региона путем использования критерия максимина для оценки эффективности инвестиционных проектов в матричной интерпретации (матрица показателей эффективности инвестиционных проектов). Получил дальнейшее развитие подход к идентификации синергетического эффекта инвестиционных проектов, который предусматривает, что положительный / отрицательный синергетический эффект возникает на всех фазах реализации инвестиционных проектов. Построена когнитивная карта-координат (x,y,z) инвестиционной привлекательности регионов на основе использования базовых показателей, целевых факторов и факторов - индикаторов инвестиционной привлекательности региона, выявление связей между ними позволяет идентифицировать положительные / отрицательные тенденции инвестиционных процессов в регионе. Усовершенствован подход к имитационному моделированию инвестиционного обеспечения развития инфраструктуры регионов

путем построения и апробации имитационной модели. Сформировано поле конструкторов в составе партиципаторной модели развития инвестиционной инфраструктуры региона, управленческого сопровождения развития инфраструктуры региона в контексте региональной инвестиционной политики и индекса инвестиционной привлекательности региона. Разработанная партиципаторна модель (public value) развития инвестиционной инфраструктуры региона учитывает многоаспектность отношений и согласованность интересов институтов инвестиционной инфраструктуры региона. Уточнено содержательное наполнение региональной инвестиционной политики региона путем инкорпорирования управленческого сопровождения развития инфраструктуры регионов в контексте региональной инвестиционной политики, что требует создания тринитарной системы управления.

Ключевые слова: инвестиционное обеспечение, концептуализация, инфраструктура региона, инвестиционная инфраструктура региона, имитационное моделирование.

ANNOTATION

Leschuk G.V. Theoretical and applied principles of investment support for the development of the regional infrastructure. - The manuscript.

The thesis for a Doctor of Economics degree by specialty 08.00.05 - development of productive forces and regional economics. - State Pedagogical University "Vasyl Stefanyk Precarpathian National University". - Ivano-Frankivsk, 2018. - State Pedagogical University "Vasyl Stefanyk Precarpathian National University". - Ivano-Frankivsk, 2018.

The thesis is devoted to the research of theoretical and applied principles of investment support for the development of the regional infrastructure. The essence of the investment infrastructure of the region is specified. The conceptualization of investment support for the development of regional infrastructure is proposed on the basis of harmonization of the developed concept of investment support for the development of regional infrastructure and a conceptual approach to the formation of investment support for the development of regional infrastructure. Methodical provision for risk assessment and efficiency of investment projects for the development of regional infrastructure is provided and approach to minimize the risks of investment projects is improved. The approach to identifying the synergistic effect of investment projects is developed and the sequence of constructing a cognitive map of coordinates of the investment attractiveness of the regions is determined. The approach to simulation modeling of investment support for regional infrastructure development is developed. The field of constructs of investment support for the development of the regional infrastructure as part of a participatory model, management support for the development of the region's infrastructure in the context of regional investment policy and investment attractiveness index of the region has been formed.

Key words: investment support, conceptualization, infrastructure of a region, investment infrastructure of a region, simulation modeling.

Підписано до друку 17.03.2018. Формат 30 x 42/4.
Ум. друк. арк. – 1,9. Обл.-вид. арк. – 2,0.
Наклад 100 прим. Зам. № 15/16, 2018
Редакційно-видавничий центр ХНУ.
29016, м. Івано-Франківськ, вул. Інститутська, 7/1.
Свідоцтво про внесення в Державний реєстр,
серія ДК № 4489 від 18.02.2013 р.